

Z kongresu CIBE v belgickém Gentu – část 2.

FROM CIBE CONGRESS IN GHENT, BELGIUM – PART 2

V první části článku z valné hromady a z kongresu CIBE v Belgii jsme informovali o politicko-ekonomické situaci v řepářství Evropské unie, zmínili jsme i statistiku za poslední kampaň 2017/2018 a výhled pro rok 2018/2019. Jaký bude skutečný výsledek z nadcházející kampaně, uvidíme až v průběhu druhé poloviny sklizně, protože celou Evropu trápí nedostatek srážek a pro cukrovou řepu kriticky vysoké teploty. Nepřijdou-li srážky, rekordy nelze očekávat a může dojít k poklesu úrody o 15–30 %, podobně jako u pšenice, ječmene a řepky, lokálně mohou být výnosy oproti normálu i poloviční. Příroda každý rok nepřeje!

V této části článku se zaměříme spíše na technické záležitosti, které přinesl druhý den jednání kongresu. Diskutovány byly dlouhé kampaně a jak se na ně připravit, dále rizika trhu a možnost jim předcházet. Velký prostor byl věnován přípravkům na ochranu rostlin, protože toto téma nás agronomy v zemědělské praxi právě nejvíce trápí, a to nejen u cukrové řepy.

Dlouhé kampaně

Jedním z prvních otevřených témat praktičtějšího rázu byla délka kampaně v jednotlivých cukrovarech a členských zemích CIBE. Na toto téma zazněly čtyři referáty (z Francie, Německa, Velké Británie a Polska). Je skutečností, že delší kampaně jsou již standardem v řepářství a cukrovarnictví posledních let a pomáhají zejména cukrovarům ke zlepšení ekonomiky produkce cukru a ředění fixních nákladů. To pěstitelé akceptují, i když déletrvající kampaň zvyšuje riziko namrznutí řepy na polních ukládkách, proto se stále řeší zakrývání sklizené cukrovky.

Kolegové z Francie pokusně doložili, že časně zahájení kampaně je špatným rozhodnutím, což bude letos jistě aktuálním problémem a povede k diskusi mezi cukrovarníky a pěstiteli. Ztrácí se tím výnos řepy i bílého cukru, v průběhu září bývá cukrovka v plném růstu. Výnosy dle francouzských kolegů rostou až do konce listopadu, maximální výnosy bývají dosahovány přibližně od 3. 11. Je jasné, že nelze veškerou řepu sklídit po 3. 11. a hned odvézt ke zpracování v cukrovarech, ale delší kampaně nárůstu produkce z hektaru napomáhají. Rekordně dlouhé kampaně mají díky přímořskému klimatu v Anglii, sklízí zde cukrovou řepu i v průběhu zimního období a zpracování řepy zpravidla trvá 180 dnů. V roce 2017/2018 docílili dokonce 196 dnů kampaně a pro rok 2018/2019 předpokládají opět 180denní kampaň; trvat by měla od poloviny září až do března. Kolega Bleckwenn zmínil stav v Německu, kde před reformou a uzavřením části cukrovarů byla běžná 80–90 dnů trvající kampaň, to trvalo do roku 2006, pak postupně narůstala délka kampaně až na současných 120 dnů a v některých ročnících i 130 až 140 dnů. Důležitá je ochrana proti mrazu, kdy v Německu volí převážně fleece a řepa dodávaná do cukrovaru po 1. 12. musí být takto ošetřena proti mrazu. Péče o ukládky a dlouhodobé skladování je „odměněno“ bonusy k minimální garantované ceně a v Německu deklarují příplatky za pozdní dodávky do cukrovarů od 24. 11. zpravidla do 20. 1. následujícího roku. V maximech tam činí bonus 4 EUR.t⁻¹ cukrové řepy, podobný stav je i v Čechách. Kolega z Německa také zmínil, že od 23. 12. existuje garance plné platby za řepu, i když by nebyla zpracovatelná. To platí až do konce kampaně, ukládka však musí být ošetřena proti mrazu (zakryta fleecem).

Pokud budeme chtít do budoucna další nárůst výnosů, tak rezerva je v délce vegetace. Posunutím kampaně o jeden až dva týdny mohou výnosy řepy vzrůst např. o 5–7 t.ha⁻¹, což představuje 1 t.ha⁻¹ bílého cukru navíc, a tedy zlepšení ekonomiky pro pěstitele i cukrovary. Může to být jedno z řešení krize cen na trhu s cukrem v prostředí volného trhu.

Rizika trhu a pojištění

Několik referátů bylo věnováno tomu, jak se vypořádat se špatnými ročníky, s poklesem výnosů nebo i s poklesem cen za komoditu. Rizika trhu existují a musíme se na ně dobře připravit. Zmíněn byl kanadský model, kde jsou dány referenční a minimální ceny. Např. minimální cena pšenice je 108 USD.t⁻¹ a referenční 202 USD.t⁻¹, u cukru je referenční cena 397 USD.t⁻¹ pro surový cukr a 505 USD.t⁻¹ pro bílý cukr. Intervence začínají, pokud výnos klesne pod pětiletý průměr. Lze udělat pojištění plodiny, pojištění obratu podniku nebo pojištění farmy jako celku. Pomoc od vlády v době krize je standardní záležitostí. Klesnou-li tržby pěstitelů pod 70 % víceletého průměru v Kanadě, pak vláda dokompenzuje 70 % z této újmy jako přímou pomoc. U nás můžeme obdobu hledat v dotacích na suchu, ale financí je zpravidla málo na to, aby byli uspokojeni všichni.

Pan Rayé z Francie zmínil, že je v současné době nestability počasí třeba zajistit pojištění pěstitelům pro stabilitu příjmu, zmínil fondy nepojišitelných rizik. Měly by se dělat rezervy na období krize a podporovat soukromé skladování. Navíc je třeba zavést výjimečná opatření na trhu proti výkyvům. Zmíněno bylo „multi-risk“ výnosové pojištění ve Francii na 30% ztráty (pokud k nim dojde, začínají kompenzace) – takto by mělo být ve Francii pojištěno 27 % plochy řepy (109 tis. ha).

Budeme se muset poučit z nepříznivých ročníků, jako byl rok 2003, 2007, 2015 a možná i 2018, a odkládat finance do

rezervních fondů na pokrytí teoretické budoucí ztráty, která může přijít nečekaně a kdykoliv.

Přípravky na ochranu rostlin

Z našeho pohledu velmi důležité téma, které bylo otevřeno a dlouho diskutováno – přípravky na ochranu rostlin a restrikce účinných látek. Časem může nastat stav, že nebudeme mít čím cukrovou řepu ošetřovat a bude se muset přejít v některých oblastech třeba do eko režimu, ale vícenákklady bohužel nikdo nezaplátí a biocukr je záležitostí stále jen minoritní, zejména v Rakousku, částečně i v Dánsku a v Německu pro švýcarský biocukr. Proto se CIBE s naší podporou snaží zachovat veškeré účinné látky, které se nyní v agrotechnice cukrovky používají. Jedná se zejména o moření neonicotinoidy, ale také o herbicidní a fungicidní účinné látky.

Bylo zmíněno, že za posledních ca 20 let od roku 1990 se z tisíce účinných látek ztratilo celkem 500 účinných látek neprodloužením registrace. Došlo k tomu v důsledku tlaku ekologů a často je to bohužel jen politikum bez zapojení zdravého rozumu. Tento trend by měl bohužel pokračovat.

Zápas o neonicotinoidy byl celoevropsky bohužel prohrán a Evropská komise docílila svého, použití je možné pouze ve sklenicích a pro cukrovku opravdu skleničky stavět nebudeme. Nicméně se aktuálně vyjednávají výjimky pro použití v roce 2019; výjimka by měla být v Belgii a Dánsku, aktivní je nyní i Polsko a země na východ od nás, které hlasovaly pro zachování těchto mořidel do cukrovky. Česko jedná o výjimce pro osev 2019 od února do května a věříme, že výjimka pro ČR dopadne pozitivně a budeme moci vysévat to, na co jsme zvyklí. Pánové Laudinat z Francie a Tijink z Nizozemska zmínili na kongresu, že bez neonicotinoidů dosahují výpadky rostlin na pokusných parcelách místy i 100 % a lze očekávat silný nástup virové žloutenky s infekcí až 35 % ploch řepy a ztrátou na výnosu 11 %. V Anglii byla potenciální infekce virovou žloutenkou v roce 2014 až na 65 % plochy řepy, v roce 2015 pak na 25 % plochy a v roce 2016 na 40 % plochy. Je to tedy velmi rizikové. Ztráty výnosu si nyní s ohledem na ceny cukru a řepy dovolit nemůžeme.

Otevřeným tématem jsou herbicidní účinné látky *phenmedipham* (PMP) a *desmedipham* (DMP), kdy EFSA uvádí genotoxicitu u PMP, podobně se uvádí i toxicita pro ptáky fungicidní složky moření *thiram*. Studie jsou často nepodložené a jedná se o domněnky. Fakta jsou ale jasná, kombinací *metamitron* + *etbofumesát* + PMP se ošetřuje 99,5–99,8 % ploch cukrovky v EU a u DMP pak 75,6 %, proto jsou pro nás nepostradatelné. Ztráty na výnosu zaplevelením činí 10–90 %! Alternativou může být do budoucna technologie Conviso Smart (ALS), kterou pěstitelé i cukrovary podporují. Řešit budeme bohužel i běžné fungicidy (*difenconazole*, *epoxiconazole*, *thiophanate-methyl*).

Budoucnost pěstování cukrovky

Na kongresu bylo zmíněno, že musíme do budoucna počítat s kyberfyzikálními systémy pěstování 4.0, cloudy farming. Do roku 2020 by měli nastoupit mikroroboti a do roku 2035 pak nanoroboti, vše v rámci precizního zemědělství. Uvidíme, vize je hezká, realita však může být trochu jiná...

Jan Křováček, Svaz pěstitelů cukrovky Čech